

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**PROCEEDINGS
of the XIX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**2024
Астана**

УДК 001

ББК 72

G99

«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» студенттер мен жас ғалымдардың XIX Халықаралық ғылыми конференциясы = XIX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» = The XIX International Scientific Conference for students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024». – Астана: – 7478 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-07-5

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001

ББК 72

G99

ISBN 978-601-7697-07-5

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2024**

1. Қытай Халық Республикасы
https://datacommons.org/place/country/CHN?utm_medium=explore&mprop=amount&port=Economic Activity&cpv=activitySource,GrossDomesticProduction&hl=ru (Есепке алынған күні: 15.12.2022)
2. CNNIC. <https://www.nsb.gov.bt> – интернет ресурсы (Есепке алынған күні: 15.12.2022)
3. G20 Digital Economy Development and Cooperation Initiative. <https://www.mofa.go.jp/files/000185874.pdf> (Есепке алынған күні: 25.12.2022)
4. SFC <https://www.sfc.hk/en/alert-list/725> – интернет ресурсы (Есепке алынған күні: 23.12.2023)
5. NSB <https://www.nsb.gov.bt> -интернет ресурсы (Есепке алынған күні: 25.12.2023)

ӘОЖ 330.342

ПАРСЫ ШЫҒАНАҒЫ ЕЛДЕРІНІҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ СТРАТЕГИЯЛАРЫ

Нурмагамбетова Бибижан Канатқызы

Bibizhan37@gmail.com

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ,

Халықаралық қатынастар факультетінің магистранты, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі - С.А. Тулеубаева

Әлемде энергия өндірудің баламалы әдістері қарқынды дамып келеді. Бұл тенденция экологиялық күн тәртібі мен қазба отын тұтынуы мен бағасының өсуінен туындаған энергетикалық дағдарысқа байланысты. Қазба отын бағасының өсуіне әлемдегі турбулентті әскери-саяси жағдай, атап айтқанда, Украина дағдарысы, сондай-ақ табиғи ресурстардың біртіндеп сарқылуы себеп болып отыр.

Парсы шығанағы елдерінде «жасыл» экономиканы дамыту мәселесі ерекше өткір тұр, өйткені ЖІӨ-нің елеулі үлесін мұнай экспорты құрайды.

Кесте 1. Парсы шығанағы мұнай қоры (2021) [1].

Мемлекет	Мұнай қоры (млн. баррель)
Сауд Арабиясы	258 600,0
Кувейт	101 500,0
БАӘ	97 800,0
Катар	25 244,0
Оман	5 373,0
Бахрейн	186,5

Бахрейннің мұнайы таусылып бара жатқанын айта кету керек. 2021 жылы ол тәулігіне шамамен 175 мың баррель өндірсе, Сауд Арабиясында бұл көрсеткіш тәулігіне 9 миллион баррельге жетті [2, 56.]. Дегенмен, бұл шағын патшалық ПШАМЫК (Парсы Шығанағы Араб мемлекеттері Ұнтымақтастығы) альянсының маңызды бөлігі болып табылады, өйткені оның экономикасы мұнай мен газды өңдеумен байланысты. Парсы шығанағының барлық елдерінде әртүрлі мөлшерде табиғи газ бар.

Кесте 2. Парсы шығанағы елдеріндегі табиғи газ қоры (2021 ж.) [3].

Мемлекет	Газ қоры (триллион текше метр)
Катар	24,7
Сауд Арабиясы	6

БАӘ	5,9
Бахрейн	2,8
Кувейт	1,7
Оман	0,7

Айта кету керек, Парсы шығанағы монархияларының дамуы мен әл-ауқаты үлкен мұнай қорымен нақты анықталады. Дегенмен, аймақта тұщы судың тапшылығы қатты сезіліп отыр. Суды тұщыландыру үлкен көлемдегі қаржылық инвестиция мен энергияны қажет етеді, ол негізінен мұнай мен газды жағу арқылы алынады. Осы себепті Парсы шығанағы елдерінің ішкі жалпы ішкі өнімі айтарлықтай үлкен болса да, өте осал және энергия бағасына өте тәуелді. 2020 жылы COVID-19 пандемиясының экономикалық әсеріне байланысты ЖІӨ деңгейінің төмендеуі және өсу қарқынының баяулауы байқалды.

Кесте 3. Парсы шығанағы елдерінің ЖІӨ және ЖІӨ/адам (2021 ж.)

Мемлекет	ЖІӨ (млрд АҚШ долл.) [4]	ЖІӨ/адам (мың АҚШ долл.) [5]
Сауд Арабиясы	700	20 110
БАӘ	421	36 284
Катар	146	50 124
Кувейт	136	24 811
Оман	65	14 485
Бахрейн	35	20 410

«Жасыл» технологияларды дамытудың қазіргі тенденцияларын және жаһандық жылыну проблемасын ескере отырып, мұнай сияқты энергетикалық ресурсты пайдаланудың мұндай жоғары деңгейінің ықтималдығы бірте-бірте азайып келеді. Осыны ескере отырып, бұл мемлекеттердің мұнай бағасына тәуелділігін, сондай-ақ осы табиғи ресурстардың шектеулі қолжетімділігін және аймақтың қоршаған ортаға кері әсерін ескере отырып, Парсы шығанағы елдері біртіндеп экономиканы әртараптандыру жолына түсуде.

Парсы шығанағы елдерінің экономиканы әртараптандыру және дамудың «жасыл» түріне көшу перспективаларын қарастыра отырып, БАӘ-нен бастау керек. БАӘ осы салада жаһандық көшбасшы және экологиялық таза өнімдер мен технологиялардың экспорты мен реэкспортының хабына айналуы мақсат етіп отыр. «UAE Vision 2021» 2010 жылы құрылды. 2021 жылға қарай, атап айтқанда, әмірліктердің біртұтас мемлекетке бірігу жылының алтын жылдығына (1971), келесі мақсаттар қойылды [6]:

1. Тұрақты қоршаған орта және инфрақұрылым.
2. Әлемдік деңгейдегі денсаулық сақтау.
3. Бірінші сыныпты білім беру жүйесі.
4. Бәсекеге қабілетті экономика.
5. Қауіпсіздікті және әділ сот жүйесін қамтамасыз ету.
6. Біртұтас қоғам және бірегейлікті сақтау.

Сонымен қатар, 2012 жылы БАӘ «Green Economy for Sustainable Development» ұранымен жасыл экономиканы құрудың ұзақ мерзімді ұлттық бастамасы болып табылатын Жасыл даму стратегиясын әзірледі. Бастама энергетика, ауыл шаруашылығы, инвестиция және тұрақты көлік салаларындағы бағдарламалар мен саясаттар кешенін, сондай-ақ елдегі өмір сапасын жақсартуға бағытталған жаңа экологиялық және қалалық саясаттарды қамтиды. Бастама алты негізгі бағытан тұрады.

Бірінші бағыт жаңартылатын энергия көздеріне, оларды өндіруге және олармен байланысты технологияларға көшуге, сонымен қатар энергия өндіру үшін таза отынды пайдалануды ынталандыруға және мемлекеттік және жеке секторларда стандарттар мен энергия тиімділігін арттыруға бағытталған.

Екінші бағыт жасыл экономикаға инвестицияларды ынталандыруға, экологиялық таза өнімдер мен технологияларды өндіруге, импорттауға, экспорттауға және реэкспортқа жәрдемдесуге, сонымен қатар осы салаларда азаматтар үшін жұмыс орындарын құруға және ұлттық жұмыс күшін оқытуға бағытталған мемлекеттік саясатты қамтиды.

Үшінші бағыт «жасыл қала» деп аталады және қоршаған ортаны сақтауға, тұрғын үйлер мен ғимараттардың экологиялық тиімділігін арттыруға, экологиялық таза көліктерді немесе тұрақты көлік деп аталатындарды ынталандыруға бағытталған қала құрылысы стратегияларының кешенін қамтиды.

Төртінші бағыт федералдық және жергілікті деңгейде бірқатар ынталандырулар арқылы органикалық ауыл шаруашылығын ілгерілетумен қатар өнеркәсіптік және коммерциялық кәсіпорындардан көміртегі шығарындыларын азайтуға бағытталған саясаттар мен бағдарламалар арқылы климаттың өзгеруінің салдарымен күресуге бағытталған.

Бесінші бағыт «Жасыл өмір» деп аталады, ол коммерциялық немесе жеке пайдаланудан пайда болатын қалдықтарды қайта өңдеу жобаларынан басқа суды, электр энергиясын және табиғи ресурстарды тиімді пайдалануға бағытталған саясаттар мен бағдарламалар кешенін қамтиды. Бұл сала сонымен қатар қоғамды ақпараттандыру және экологиялық білім беру бастамаларын қамтиды.

Алтыншы бағыт экологиялық технологияларды дамытуға қатысты. Бірінші кезеңде көміртекті сақтау және қалдықтарды энергияға айналдыру технологияларына назар аударылады.

Сауд Арабиясы Корольдігі де тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуге және мұнайға тәуелділігін азайтуға ұмтылады. Елдің экспортындағы мұнай үлесін және оның осы энергетикалық ресурстағы байлығын ескере отырып, бұл көшу жүйелі түрде жүргізілуде. Елдің «Vision 2030» стратегиясында ел алдына алты негізгі мақсат қойылған [7]:

1. Мемлекеттік қызмет тиімділігін арттыру.
2. Әлеуметтік жауапкершілікті арттыру.
3. Экономиканың өсуі және диверсификациясы.
4. Жұмыспен қамту деңгейін арттыру.
5. Исламдық және ұлттық бірегейлікті нығайту.
6. Лайықты өмір сүру деңгейін қамтамасыз ету.

Экономиканың өсуі мен әртараптануы, жұмыссыздықпен күресумен, әйелдерді жұмыс күшіне көбірек тартумен және әлемдегі ең ірі 15 экономиканың бірі болуды мақсат етумен қатар мыналарды қамтиды [7]:

1. Мұнай-газ секторын оқшаулауды 40%-дан 75%-ға дейін арттыру.
2. ЖІӨ-ге тікелей шетелдік инвестициялар деңгейін 3,8%-дан 5,7%-ға дейін арттыру.
3. ЖІӨ-дегі шикізаттық емес экспорт үлесін 16%-дан 50%-ға дейін ұлғайту.

«Vision 2030» бағдарламасының негізгі экономикалық тіректерінің бірі бизнес әлеуетін ашатын, экономиканы кеңейтетін және әртараптандыратын және барлық саудиялықтарды жұмыспен қамту мүмкіндіктерін қамтамасыз ететін ортаны құру болып табылады. Соңғы бес жылда инвестициялық мүмкіндіктерді кеңейту, бизнес-ортаны жақсарту, жаңа перспективалы секторларды құру, экономиканың шикізаттық емес бағыттарын кеңейту бойынша ілгерілеушіліктерге қол жеткізілгенін атап өткен жөн.

Бахрейн Корольдігінің даму бағытына қатысты экономиканы әртараптандырудың алғашқы қадамдары 2006 жылы Қоршаған ортаны қорғау жөніндегі Жоғарғы кеңестің ресми сайтында ұсынылған оның Ұлттық стратегиясында көрсетілген [8]. Стратегия Бахрейн Корольдігінің кішігірім аралдық мемлекет екенін көрсетеді. Бахрейннің адами, экономикалық

және әлеуметтік даму қарқынын, сондай-ақ оның сезімтал экологиялық жүйелері мен шектеулі жер аумағын мойындай отырып, стратегия қоршаған орта мен экономикалық және әлеуметтік даму арасындағы байланысты атап көрсетеді. Бағдарламаның мақсаты – қоршаған ортаның тозуын және ресурстардың сарқылуын болдырмау кезінде тұрақты адам дамуын, экономикалық өсуді және табиғи ресурстарды қолдау. Дәл осындай мақсаттар «The Economic Vision 2030» ел үшін де маңызды. Патшалықтың үш негізгі мақсаты бар [9]:

1. Тұрақты даму.
2. Бәсекеге қабілеттілік.
3. Әділдік.

Осы стратегияда қамтылған ақпаратқа сәйкес, соңғы екі онжылдықтағы ел экономикасының өсуінің айтарлықтай үлесін мемлекеттік сектор басқарды. Бұл модель сонша тиімді емес, өйткені мемлекеттік қаржы барған сайын шектеледі және әлемдік экономикадағы бәсекелестік тез өседі. Осы себепті, 2030 жылға қарай жеке сектор Бахрейндегі экономикалық өсуді дербес жүргізе алуы керек. Құжатта қазіргі таңда экономикалық өркендеу берік мемлекеттік іргетасқа негізделгені атап өтілген. Мемлекеттік қаржы тұрақты және келешекті болжайтын жүйені қолдай отырып, тұрақты болады. Дегенмен, Бахрейн өз ресурстарын болашаққа инвестициялау үшін, атап айтқанда, халықты оқыту және оқыту арқылы адами капиталды жақсарту үшін, әсіресе қолданбалы ғылымдар саласында пайдаланады. Үкіметтің пікірінше, кәсіпкерлік пен инновация серпінді жеке сектордың тұрақтылығын қамтамасыз етеді. Дегенмен, стратегияда экономикалық өсу ешқашан қоршаған ортаға зиян келтіру құнына келмеуі керек, сондықтан патшалық оны қорғау және сақтау үшін барлық шараларды қабылдайтынын атап көрсетеді. Осылайша, Корольдік соңғы жылдары экономикалық қызметті әртараптандыру арқылы ішкі жалпы өнімнің шикізаттық емес өсімін нығайтуға ұмтылуда. Мұнай экспорты есебінен қаржы секторының қалыптасуының жоғары деңгейіне қарамастан, ел оны басқа да перспективалы секторлардың өсуімен толықтыруды жоспарлап отыр. Корольдік мұнай экспортына тәуелді емес экономикалық мүмкіндіктер жасауды жоспарлап отыр. Атап айтқанда, бұған туризм, іскерлік қызмет көрсету, өндіріс және логистика сияқты секторларды дамыту арқылы қол жеткізіледі.

Катардың «Vision 2030» стратегиясы болашаққа кең көзқарасты белгілейді және Катар халқының ұмтылыстарын, мақсаттарын және мәдениетін көрсетеді. Катардың Ұлттық көзқарасы елдің ұзақ мерзімді нәтижелерін анықтайды және оларды жүзеге асырудың стратегиялары мен жоспарларын әзірлеуге болатын шеңберді белгілейді. Ұлттық көзқарас Катарды 2030 жылға қарай өз дамуын қолдауға және барлық азаматтар мен болашақ ұрпақтар үшін жоғары өмір сүру деңгейін қамтамасыз етуге қабілетті озық елге айналдыруды мақсат етеді.

Катардың «Vision 2030» жоспары төрт тірекке негізделген [10]:

1. Өркендеген қоғам құру үшін адамның дамуы.
2. Азаматтардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға және олардың өмір сүруінің жоғары деңгейін қамтамасыз етуге қабілетті бәсекеге қабілетті және әртараптандырылған экономиканы дамыту.
3. Экономикалық өсу жағдайындағы экологиялық даму.
4. Жоғары моральдық принциптер мен стандарттарға негізделген әлеуметтік даму.

Экономикалық даму тұрғысынан стратегияда динамикалық Катар экономикасы экономикалық әл-ауқат пен халықтың өмір сүру жағдайын үздіксіз жақсартуға негіз болатын іргетас болып табылатыны атап көрсетілген. Ұзақ мерзімді өркендеуді қолдау қалпына келмейтін табиғи ресурстарды болашақ ұрпақтар үшін қолжетімді болуын қамтамасыз ету үшін оларды дұрыс басқаруды талап етеді. Бұл ретте ел басшылығы шектеулі ресурстарды оңтайлы пайдалануды қамтамасыз етіп, олардың қорлары мен өндірісі, экономиканы әртараптандыру мен қалпына келмейтін көмірсутек ресурстарының сарқылуы арасындағы тепе-теңдікті құруы тиіс.

Катар Үкіметі әртараптандырылған экономиканы көмірсутек өнеркәсібіне тәуелділігін біртіндеп төмендететін, жеке сектордың рөлін күшейтетін және оның бәсекеге қабілеттілігін сақтайтын экономика ретінде сипаттайды:

1. Көмірсутек өнеркәсібінен алынған бәсекелестік артықшылықтары бар салалар мен қызметтерді кеңейту.

2. Катар мамандануы мүмкін экономикалық қызметті жоспарлау және дамыту.

3. Инновациямен сипатталатын білімге негізделген экономика; кәсіпкерлік; тамаша білім; дамыған сервис; ашық және есеп беретін үкімет.

Кувейт үкіметінің «Vision 2035» стратегиясы елдің алдағы онжылдықтағы даму жоспарларын суреттейді. Бұл жоспарлар Кувейтті аймақтық және халықаралық қаржы және сауда хабына айналдыруға және оның инвесторлар үшін тартымдылығын арттыруға бағытталған. Дамыған жеке сектор бәсекелестік тудыру және өндіріс тиімділігін арттыру арқылы экономиканы жүргізуге мәжбүр болады. Ұлттық бірегейлікті сақтау, қолайлы іскерлік ортаны қамтамасыз ету, әлеуметтік даму мен әл-ауқатқа қол жеткізу – мемлекеттің басты мұраттарының бірі [11].

Жоспардың негізгі тіректері: тиімді үкімет, тұрақты әртараптандырылған экономика, дамыған инфрақұрылым мен экология, тұрақты өмір салты, жоғары сапалы денсаулық сақтау, креативті адами капитал және халықаралық сенім. Стратегияда Кувейтте өз мақсаттарына жету үшін маңызды элементтер бар екенін атап өтеді. Бұл элементтер: стратегиялық географиялық орналасу, ынталандырушы заң шығарушы орган, жан-жақты сот жүйесі және теңдестірілген халықаралық сыртқы саясат.

Оман Корольдігі басқа Парсы шығанағы елдерінен үлгі ала отырып, үш негізгі қағидатқа негізделген «Vision 2040» стратегиясын әзірледі [12]:

1. Мақсаты болып табылатын адамдар мен қоғам:

а) Отбасы мен қоғамдастықтың денсаулығы мен әл-ауқатын жақсарту.

б) Оманның жеке басын және мұрасын қолдау.

в) Ұлттық техникалық және кәсіпкерлік әлеуетті дамыту.

2. Экономика және даму:

а) Экономиканы әртараптандыру және жеке сектормен серіктестік арқылы байлықты арттыру.

б) Провинциялардың теңгерімді дамуын қамтамасыз ету.

в) Қоршаған ортаны сақтау және тұрақты дамуға қол жеткізу.

д) Әлемдік деңгейдегі инфрақұрылымды және өмір сүруге қолайлы қалаларды құру.

3. Басқару және институционалдық қызмет мыналарға бағытталған:

а) Басқару мен заңдылықты жетілдіру.

2040 жылға арналған мақсаттарға мыналар кіреді:

1. Жаһандық инновациялар индексі бойынша үздік 20 елдің қатарына кіру.

2. Азаматтардың жаһандық бәсекеге қабілеттілік индексі бойынша алғашқы 10 елдің қатарына кіру.

3. Жан басына шаққандағы нақты ЖІӨ-нің 90%-ға өсуі.

4. ЖІӨ-нің 5%-ға өсуі.

5. Қоршаған ортаның тиімділік индексі бойынша алдыңғы қатарлы 20 елдің қатарына кіру.

6. Мұнай емес ЖІӨ кірістерінің 90%-ға дейін өсуі.

7. Омандықтардың жеке сектордағы рөлін 40%-ға дейін арттыру.

Оман экономикасының әртараптандыруына келетін болсақ, мемлекет экономикасы «Vision 2040» стратегиясына сәйкес технологиялар, білім және инновациялар негізіндегі күшті экономиканы әртараптандыруға бет бұруда. Сондай-ақ өндіріс пен экспорттық базаны кеңейту, сауданы әртараптандыру, қосылған құны жоғары секторларға инвестицияларды ұлғайту және ЖІӨ-дегі шикізаттық емес секторлардың үлесін арттыру үшін экономика секторлары арасындағы

интеграцияны нығайтуға бағытталған. Бұл әртараптандыру мен интеграцияға қол жеткізу көп жағдайда жергілікті инновациялар үшін әлеуетті дамытуға, кәсіпкерлікті ынталандыруға және құнарлы заңнамалық базаны дайындауға байланысты.

Осы экономикалық стратегияны жүзеге асыру арқылы Оман экономикасының бәсекеге қабілеттілігі аймақтық деңгейде де, жаһандық деңгейде де жақсарып, өсу қарқыны тұрақты түрде артады деп күтілуде. Технологияны, білім мен инновацияны қамтитын Оманның болашақ экономикасы қажетті білім мен технологиялық құрамдастардың жоғары деңгейі бар бәсекеге қабілетті өнімдер мен қызметтерді шығарады. Демек, бұл экономиканың дамуына және оның туризм, білім беру және өңдеу өнеркәсібі, оның ішінде мұнай-газ өнеркәсібі сияқты секторлар мен қызметтердің көпшілігінде бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал етеді. Инновация өсудің жаңа қозғалтқышы болады, бірақ кәсіпкерлікті ынталандыратын сәйкес инфрақұрылым мен білім беру жүйелеріне тығыз тәуелді болады. Стратегия қалыптасқан кезде (2017 жылы) ЖІӨ-дегі мұнай және шикізаттық емес кірістердің үлесі сәйкесінше 39% және 61% құрады. 2040 жылға дейін елдің алдында мұнайдан түсетін кірісті 8,4%-ға дейін қысқарту және шикізаттық емес кірістерді 91,6%-ға дейін арттыру міндеті тұр.

Қорытындылай келсек, соңғы онжылдықтарда Парсы шығанағы елдері өз экономикаларын әртараптандыру қажеттілігін түсінді. Әлемдік нарықтағы энергия ресурстарына бағаның тұрақсыздығы елдердің бюджеттерінің қалыптасуына күшті әсер етеді, бұл бюджет тапшылығына әкеледі және осы елдердің алдында тұрған көптеген бағдарламалар мен жоспарлардың орындалуына айтарлықтай әсер етеді. Парсы шығанағы елдерінің экономикалық өркендеуі негізінен энергетикалық ресурстардың үлкен қорларымен байланысты, олардың экспорттық кірістері ЖІӨ мен мемлекеттік бюджеттердің айтарлықтай бөлігін құрайды. Парсы шығанағындағы әрбір араб елі экономиканы әртараптандыруға, энергия экспортына тәуелділікті азайтуға, жаңартылатын энергия көздерін пайдалануға, жасыл қалаларды салуға және қоғамның әлеуметтік саласын жақсартуға бағытталған ұзақ мерзімді даму стратегияларын әзірледі.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Crude Oil Reserves // <https://countryeconomy.com/energy-and-environment/crude-oil/reserves> (қараған күні: 03.03.2024).
2. Гукасян Г.Л. Экономическая трансформация в странах Совета сотрудничества арабских государств Персидского залива: проблемы и перспективы // Г.Л. Гукасян. – Казань: Изд-во Казан. ун-та, 2017. – 132 с.
3. World Population Review. <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/natural-gas-by-country> (қараған күні: 03.03.2024).
4. World bank. // <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD> (қараған күні: 03.03.2024).
5. World Bank. // <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=AE> (қараған күні: 03.03.2024).
6. The UAE Vision 2021. // <https://rcepunesco.ae/en/KnowledgeCorner/EPPS/Educationalplansandpoliciesandstrategies/2-UAE%20VISION%202021%20E.pdf> (қараған күні: 05.03.2024).
7. Saudi Vision 2030. // https://www.vision2030.gov.sa/media/rc0b5oy1/saudi_vision203.pdf (қараған күні: 05.03.2024).
8. الإستراتيجية الوطنية للبيئة (Ұлттық қоршаған орта стратегиясы). // <https://www.sce.gov.bh/Media/Documents/Starategy/national-environment-strategy-ar.pdf> (қараған күні: 05.03.2024).
9. The Economic Vision 2030 for Bahrain. // <https://i2g4c9h4.rocketcdn.me/app/uploads/2021/12/Vision-2030-English.pdf> (қараған күні: 05.03.2024).

10. Qatar National Vision 2030. // <https://www.gco.gov.qa/wp-content/uploads/2016/09/GCO-QNV-English.pdf> (қараған күні: 05.03.2024).
11. كويت جديدة (Жаңа Кувейт). // <http://surl.li/axhck> (қараған күні: 05.03.2024).
12. Oman Vision 2040. // https://isfu.gov.om/2040/Vision_Documents_En.pdf (қараған күні: 05.03.2024).

УДК 327

ТОРГОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО ЕС И РК

Нусипова Майя Нурканатовна,

aaukenovaa@gmail.com

магистрант факультета международных отношений

ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан

Научный руководитель – Б.Ж. Абжаппарова

Официальные дипломатические отношения между Республикой Корея (далее именуемой Кореей) и Европейским союзом (ЕС) были открыты в ноябре 1963 года и с тех пор постоянно совершенствовались, достигнув статуса стратегического партнерства в 2010 году. На эту позитивную эволюцию в значительной степени повлиял ряд событий, произошедших с двух сторон. С начала двусторонних дипломатических отношений Корея успешно превратилась из разоренной войной страны в одну из самых промышленно развитых экономик мира. После 2000 г. Корея принимала у себя ряд встреч на высшем уровне регионального и глобального значения, таких как саммит АСЕМ в 2000 г., саммит Азиатско-Тихоокеанского экономического сотрудничества (АТЭС) в 2005 г. и саммит G20 в 2010 г., которые повысили лидерские качества страны, в то время как ЕС последовательно углублял, расширял и расширял свою региональную интеграцию. Прежде всего, ЕС смог расширить свое членство с шести членов-основателей до 28 стран, чтобы охватить большинство стран Восточной Европы. Кроме того, еще одним замечательным достижением стал ввод евро в качестве единой валюты для 19 из 28 стран-членов.

Вес Кореи в азиатской и глобальной стратегии ЕС значительно возрос благодаря началу переговоров по двустороннему соглашению о свободной торговле (ЗСТ) в 2007 году, основанного на новой программе торговой политики ЕС «Глобальная Европа». Корея, по сути, была первой азиатской страной, которая была упомянута в стратегии «Глобальная Европа» в качестве приоритетного партнера по переговорам и успешно провела переговоры о ЗСТ с ЕС. С вступлением в силу в июле 2011 года соглашения о свободной торговле между Кореей и ЕС, путь ЕС с усилением регионалистских подходов первоначально был осуществлен. Европейская комиссия позже определила соглашение о свободной торговле между Кореей и ЕС как «яркий пример соглашений нового поколения, о которых ЕС может вести переговоры» в стремлении стимулировать экономику ЕС. В результате, политическое сотрудничество между двумя сторонами было укреплено за счет укрепления экономического партнерства, что привело к повышению уровня двусторонних отношений до стратегического партнерства в 2010 году [1:17].

Соглашение является частью нового поколения ЗСТ широкого охвата, включающего следующие аспекты: либерализация торговли товарами и услугами (телекоммуникации, юридические, финансовые, морские и экологические услуги), инвестиции в промышленный сектор и услуги, защита интеллектуальная собственность, конкуренция, государственные закупки, прозрачность нормативной базы и устойчивое развитие. Был создан ряд двусторонних органов, подписавших Соглашение о свободной торговле, для обеспечения плавной корректировки и внесения улучшений в текст, когда возникают такие потребности. Министерский комитет по торговле собирается ежегодно для обсуждения и анализа хода реализации Соглашения. Кроме